P9_TA(2024)0157

Usmernenia pre rozpočet na rok 2025 – Oddiel III

Uznesenie Európskeho parlamentu z 13. marca 2024 o všeobecných usmerneniach pre prípravu rozpočtu na rok 2025, oddiel III – Komisia (2023/2220(BUI))

(C/2024/6579)

Európsky parlament,

— so zreteľom na článok 314 Zmluvy o fungovaní Európskej únii,

— so zreteľom na článok 106a Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu,

— so zreteľom na revidované nariadenie Rady (EÚ, Euratom) 2024/765 z 29. februára 2024, ktorým sa mení nariadenie (EÚ, Euratom) 2020/2093, ktorým sa stanovuje viacročný finančný rámec na roky 2021 až 2027 ([1]) (revízia VFR),

— so zreteľom na nariadenie Rady (EÚ, Euratom) 2022/2496 z 15. decembra 2022, ktorým sa mení nariadenie (EÚ, Euratom) 2020/2093, ktorým sa ustanovuje viacročný finančný rámec na roky 2021 až 2027 ([2]),

— so zreteľom na svoju pozíciu zo 16. decembra 2020 k návrhu nariadenia Rady, ktorým sa ustanovuje viacročný finančný rámec na roky 2021 – 2027 ([3]),

— so zreteľom na nariadenie Rady (EÚ, Euratom) 2020/2093 zo 17. decembra 2020, ktorým sa stanovuje viacročný finančný rámec na roky 2021 až 2027 ([4]), a na spoločné vyhlásenia, na ktorých sa v tejto súvislosti dohodli Európsky parlament, Rada a Komisia ([5]), ako aj na súvisiace jednostranné vyhlásenia ([6]),

— so zreteľom na predbežnú správu o návrhu revízie viacročného finančného rámca na roky 2021 – 2027 v polovici trvania ([7]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 27. februára 2024 o návrhu nariadenia Rady, ktorým sa mení nariadenie Rady (EÚ, Euratom) 2020/2093, ktorým sa ustanovuje viacročný finančný rámec na roky 2021 – 2027 ([8]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 10. mája 2023 o vplyve zvyšovania nákladov na prijaté úvery a pôžičky v rámci Nástroja Európskej únie na obnovu na rozpočet EÚ na rok 2024 ([9]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 15. decembra 2022 o zvýšení viacročného finančného rámca na roky 2021 – 2027: odolný rozpočet EÚ pripravený na nové výzvy ([10]),

— so zreteľom na návrh Komisie zo 16. mája 2022 na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie (COM(2022)0223),

— so zreteľom na Medziinštitucionálnu dohodu zo 16. decembra 2020 medzi Európskym parlamentom, Radou Európskej únie a Európskou komisiou o rozpočtovej disciplíne, spolupráci v rozpočtových záležitostiach a správnom finančnom riadení, ako aj o nových vlastných zdrojoch vrátane plánu na zavedenie nových vlastných zdrojov ([11]),

([1]) Ú. v. EÚ L, 2024/765, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/765/oj.
([2]) Ú. v. EÚ L 325, 20.12.2022, s. 11.
([3]) Ú. v. EÚ C 445, 29.10.2021, s. 240.
([4]) Ú. v. EÚ L 433 I, 22.12.2020, s. 11.
([5]) Ú. v. EÚ C 444 I, 22.12.2020, s. 4.
([6]) Ú. v. EÚ C 445, 29.10.2021, s. 252.
([7]) Ú. v. EÚ C, C/2024/1195, 23.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1195/oj.
([8]) Prijaté texty, P9_TA(2024)0082.
([9]) Ú. v. EÚ C, C/2023/1084, 15.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1084/oj.
([10]) Ú. v. EÚ C 177, 17.5.2023, s. 115.
([11]) Ú. v. EÚ L 433 I, 22.12.2020, s. 28.

— so zreteľom na rozhodnutie Rady (EÚ, Euratom) 2020/2053 zo 14. decembra 2020 o systéme vlastných zdrojov Európskej únie ([12]),

— so zreteľom na návrh Komisie z 22. decembra 2021 na rozhodnutie Rady, ktorým sa mení rozhodnutie (EÚ, Euratom) 2020/2053 o systéme vlastných zdrojov Európskej únie (COM(2021)0570), a na svoju pozíciu k nemu z 23. novembra 2022 ([13]),

— so zreteľom na nariadenie Rady (EÚ) 2020/2094 zo 14. decembra 2020, ktorým sa zriaďuje Nástroj Európskej únie na obnovu s cieľom podporiť obnovu po kríze spôsobenej ochorením COVID-19 ([14]),

— so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2020/2092 zo 16. decembra 2020 o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie ([15]),

— so zreteľom na oznámenie Komisie z 11. decembra 2019 o Európskom ekologickom dohovore (COM(2019)0640) a na svoje uznesenie z 15. januára 2020 ako odpoveď naň ([16]),

— so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1119 z 30. júna 2021, ktorým sa stanovuje rámec na dosiahnutie klimatickej neutrality a menia nariadenia (ES) č. 401/2009 a (EÚ) 2018/1999 (európsky právny predpis v oblasti klímy),

— so zreteľom na dohodu prijatú 12. decembra 2015 na 21. konferencii zmluvných strán UNFCCC (COP21) v Paríži (Parížska dohoda),

— so zreteľom na medziinštitucionálne vyhlásenie Európskeho piliera sociálnych práv z 13. decembra 2017 ([17]) a svoje uznesenie z 19. januára 2017 ([18]) k tejto veci, akčný plán Komisie na vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv zo 4. marca 2021 a Portské vyhlásenie o sociálnych veciach prijaté členmi Európskej rady v máji 2021,

— so zreteľom na politiku EÚ v oblasti rodovej rovnosti na roky 2020 – 2025,

— so zreteľom na osobitnú správu Európskeho dvora audítorov z roku 2018 s názvom Uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti v rozpočte EÚ: nastal čas premeniť slová na skutky, 2021,

— so zreteľom na ciele udržateľného rozvoja Organizácie Spojených národov,

— so zreteľom na oznámenie Komisie z 1. februára 2023 s názvom Priemyselný plán v kontexte Zelenej dohody určený pre vek emisnej neutrálnosti (COM(2023)0062),

— so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/795 z 29. februára 2024, ktorým sa zriaďuje Platforma strategických technológií pre Európu („platforma STEP“) a mení sa smernica 2003/87/ES a nariadenia (EÚ) 2021/1058, (EÚ) 2021/1056, (EÚ) 2021/1057, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) 2021/1060, (EÚ) 2021/523, (EÚ) 2021/695, (EÚ) 2021/697 a (EÚ) 2021/241 ([19]),

— so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/792 z 29. februára 2024, ktorým sa zriaďuje Nástroj pre Ukrajinu ([20]),

— so zreteľom na všeobecný rozpočet Európskej únie na rozpočtový rok 2024 ([21]) a na spoločné vyhlásenia, na ktorých sa dohodol Európsky parlament, Rada a Komisia a ktoré sú k nemu pripojené,

— so zreteľom na závery Rady z 12. marca 2024 o usmerneniach k rozpočtu na rok 2025(6195/2024),

— so zreteľom na článok 93 rokovacieho poriadku,

([12]) Ú. v. EÚ L 424, 15.12.2020, s. 1.
([13]) Ú. v. EÚ C 167, 11.5.2023, s. 162.
([14]) Ú. v. EÚ L 433 I, 22.12.2020, s. 23.
([15]) Ú. v. EÚ L 433 I, 22.12.2020, s. 1.
([16]) Ú. v. EÚ C 270, 7.7.2021, s. 2.
([17]) Ú. v. EÚ C 428, 13.12.2017, s. 10.
([18]) Ú. v. EÚ C 242, 10.7.2018, s. 24.
([19]) Ú. v. EÚ L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj.
([20]) Ú. v. EÚ L, 2024/792, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/792/oj.
([21]) Ú. v. EÚ L 207, 22.2.2024, s. 1.

— so zreteľom na listy Výboru pre zahraničné veci, Výboru pre rozvoj, Výboru pre kontrolu rozpočtu, Výboru pre zamestnanosť a sociálne veci, Výboru pre životné prostredie, verejné zdravie a bezpečnosť potravín, Výboru pre priemysel, výskum a energetiku, Výboru pre dopravu a cestovný ruch, Výboru pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, Výboru pre kultúru a vzdelávanie, Výboru pre ústavné veci a Výboru pre práva žien a rodovú rovnosť,

— so zreteľom na správu Výboru pre rozpočet (A9-0068/2024),

Rozpočet EÚ na rok 2025 zameraný na ľudí: Investície prispôsobené zlepšeniu života ľudí a zvýšeniu konkurencieschopnosti Únie

1. trvá na tom, že v časoch geopolitických a inštitucionálnych zmien, finančného tlaku, zmeny klímy a spoločenských výziev zostáva spoľahlivý, robustný, pružný a na investície orientovaný EÚ aj naďalej kľúčový pre vykonávanie politík Únie a zohráva ústrednú úlohu pri reagovaní na rastúce potreby ľudí a pri nezabúdaní na nikoho počas zelenej a digitálnej transformácie, dosiahnutí blahobytu a bezpečnosti ľudí a posilnení konkurencieschopnosti hospodárstva EÚ;

2. zdôrazňuje zložité okolnosti rozpočtového postupu na rok 2025, ktorý sa uskutočňuje v čase vysokého medzinárodného napätia a neistoty a vo volebnom roku, keď Európsky parlament a Komisia budú musieť riadiť prechod na ďalšie volebné obdobie; je si plne vedomý závažných, ale neodvratných časových obmedzení a vyzýva všetkých aktérov, aby ich náležite zohľadnili konštruktívnym zmýšľaním;

3. vyjadruje hlboké poľutovanie nad tým, že Rade sa nepodarilo dosiahnuť dohodu o revízii viacročného finančného rámca (VFR) do konca roka 2023; konštatuje preto, že musí začať rozpočtový postup keď neexistuje istota, pokiaľ ide o niekoľko kľúčových prvkov finančného plánu na rok 2025, a je si vedomý žiaľ veľmi prísnych a v niektorých prípadoch negatívnych rezerv v rámci stropov VFR;

4. domnieva sa, že výsledok revízie VFR nedosahuje pôvodné ambície EP; zdôrazňuje, že revízia nariadenia o VFR je základným predpokladom na zabezpečenie strednodobej finančnej podpory pre Ukrajinu, na umožnenie zvýšeného financovania cielených politických priorít vrátane podpory strategickej autonómie EÚ a na ochranu programov Únie a flexibility rozpočtu vzhľadom na vyššie úrokové sadzby, než sa predpokladalo, a teda vyššie náklady Únie na prijaté úvery a pôžičky, než sa plánovalo; konštatuje, že ročný rozpočtový postup na rok 2025 bude prvým postupom založeným výlučne na revidovanom nariadení o VFR;

5. pripomína, že spoločné vyhlásenie, na ktorom sa dohodli tri inštitúcie v rámci dohody o VFR na rok 2020, podľa ktorého sa výdavky na pokrytie finančných nákladov NGEU „zamerajú na nezničovanie objemu prostriedkov určených pre programy a fondy EÚ“, stále platí a slúži ako referenčný bod pre rozpočtový orgán, najmä na mobilizáciu nástroja EURI na pokrytie aspoň časti deficitu nákladov na prijaté úvery a pôžičky NGEU; má preto v úmysle zabezpečiť, aby všetky programy mali primerané zdroje a aby sa prostredníctvom ročného rozpočtového postupu zachovala flexibilita a reakcieschopnosť rozpočtu; trvá na tom, že je potrebné, aby Komisia poskytovala spoľahlivé, včasné a presné informácie o nákladoch na prijaté úvery a pôžičky nástroja obnovy a o očakávaných platbách v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti počas celého rozpočtového postupu;

6. vyzýva Radu a Komisiu, aby v plnej miere uplatňovali nariadenie (EÚ, Euratom) 2020/2092 o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie; zdôrazňuje najmä, že dodržiavanie zásad právneho štátu je základným predpokladom prístupu k finančným prostriedkom EÚ; zdôrazňuje, že finančné prostriedky nemôžu byť vyplatené, ak členské štáty nesplnia všetky príslušné požiadavky; opätovne zdôrazňuje, že systémové problémy v oblasti právneho štátu, ako napríklad porušovanie zásady deľby moci alebo nedávne pokusy niektorých členských štátov zaútočiť na nezávislosť súdnictva prostredníctvom prijatých právnych predpisov, predstavujú jasné riziko pre finančné záujmy EÚ a ochranu rozpočtu EÚ, a vyzýva Komisiu, aby nedovolila zhoršenie výsledkov v oblasti právneho štátu; opakuje svoju výzvu Komisii, aby urýchlene zabezpečila, aby sa pozastavené finančné prostriedky EÚ dostali k občanom, podnikom, regionálnym a miestnym orgánom, mimovládnym organizáciám a všetkým ostatným príslušným zainteresovaným stranám prostredníctvom miestnych samospráv a organizácií občianskej spoločnosti v súlade s mechanizmom podmienenosti právnym štátom;

7. zdôrazňuje, že splatenie nákladov na prijaté úvery a pôžičky Nástroja Európskej únie na obnovu (EURI) je pre EÚ zákonnou povinnosťou a nediskrečnou výdavkovou položkou v rozpočte EÚ; konštatuje, že náklady na prijaté úvery a pôžičky závisia od tempa vyplácania prostriedkov v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ako aj od trhových výkyvov výnosov dlhopisov, a preto sú vo svojej podstate nepredvídateľné a nestále; opakuje svoju pozíciu, že náklady na prijaté úvery a pôžičky v rámci EURI mali byť plne vložené do osobitného nástroja presahujúceho stropy VFR s cieľom obnoviť určitú rezervu v rámci okruhu 2b a chrániť rozpočtový priestor v nástrojoch flexibility a jednotnej rezervy; bude sa usilovať zabezpečiť, aby uplatňovanie kaskádového mechanizmu EURI v revidovanom VFR neviedlo k opatreniam, ktoré by spôsobili neprimerané vedľajšie škody na plánovaných výdavkoch alebo na dostupnosti v rámci netematických osobitných nástrojov;

8. pripomína, že podľa predpovede ([22]) bude európske hospodárstvo bude rásť veľmi mierne (0,9 % v roku 2024 a 1,7 % v roku 2025), pričom sa očakáva, že inflácia zostane výrazne nad úrovňou 2 %, ktorá sa používa ako automatický deflátor pre VFR (3,0 % v roku 2024 a 2,5 % v roku 2025); uznáva, že to znamená pokračujúcu stratu kúpnej sily rozpočtu, ktorý musí zostať v rovnováhe a ktorý je obmedzený absolútnymi sumami; zdôrazňuje veľmi nízku mieru výberu vlastného zdroja založeného na hrubom národnom dôchodku (HND) v posledných rokoch (0,46 % v návrhu rozpočtu na rok 2024) v dôsledku kombinovaného účinku inflácie, nízkych úrovní platobných rozpočtových prostriedkov a vyšších príjmov z niektorých iných vlastných zdrojov; pripomína svoje stanovisko, že bonifikácia a iné korekčné mechanizmy by sa mali natrvalo zrušiť a že až do ich trvalého zrušenia by hrubé zníženie národných príspevkov založených na HND malo podliehať pevnému deflátoru do výšky 2 % ročne;

9. vyjadruje poľutovanie nad absenciou pokroku v Rade v oblasti reformy systému vlastných zdrojov; pripomína svoju pozíciu k zmeneným návrhom Komisie, ktoré podporujú zavedenie nových vlastných zdrojov; domnieva sa, že zavedenie nových skutočných zdrojov príjmov v súlade s plánom uvedeným v medziinštitucionálnej dohode by slúžilo na pokrytie dodatočnej rozpočtovej záťaže vyplývajúcej z úverov a pôžičiek NextGenerationEU, čím by sa chránili rezervy a mechanizmy flexibility, čo by zase uľahčilo rozpočtové rozhodovanie o nepredvídaných potrebách, ako aj nové iniciatívy strategického výhľadu; ďalej naliehavo vyzýva Komisiu, aby pokračovala v úsilí o nájdenie ešte nepoužitých, nových a pokiaľ možno skutočných vlastných zdrojov a iných zdrojov príjmov pre rozpočet EÚ nad rámec MID;

10. vyjadruje poľutovanie nad tým, že schopnosť reagovať na nepredvídané udalosti alebo spustiť nové iniciatívy je významne nepriaznivo ovplyvnená nedostatkom rozpočtových prostriedkov, a má v úmysle túto situáciu čo najviac napraviť, a to aj s ohľadom na rastúce očakávania občanov EÚ; pripomína, že je nutné vytvoriť dodatočný osobitný nástroj nad rámec stropov VFR, aby sa rozpočet EÚ mohol lepšie prispôsobiť krízam a ich sociálnym a hospodárskym účinkom a rýchlo na ne reagovať;

11. napriek týmto mnohým obmedzeniam je odhodlaný zachovať súdržnú a jednotnú pozíciu, ktorá odráža jeho stanovené politické priority a inštitucionálne záujmy vrátane zvýšenia konkurencieschopnosti Únie, zníženia strategických závislostí, urýchlenia zavádzania čistej energie, zabezpečenia dosiahnutia cieľov Únie v oblasti uplatňovania hľadiska klímy a biodiverzity, posilnenia jej bezpečnostných a obranných kapacít, ako aj prispenia k zelenej a digitálnej transformácii pri súčasnej minimalizácii súčasnom negatívnych vplyvov na hlavné programy a maximalizovaní vedľajších prínosov hospodárskeho rastu pre všetkých ľudí v EÚ;

Spravodlivý, spravodlivý a inkluzívny rozpočet, ktorý ponúka lepšie príležitosti pre všetkých občanov EÚ a zabezpečuje rast hospodárstva

12. konštatuje, že cenovo dostupný život a spoločenská súdržnosť sú naďalej pretrvávajúcimi výzvami vo všetkých členských štátoch EÚ a ich regiónoch a v tejto súvislosti pripomína úlohu kvalitných a dostupných verejných služieb; želá si posilniť inkluzívnosť a dostupnosť financovania vždy, keď je to vhodné a v súlade s príslušnými kritériami oprávnenosti, a maximalizovať možnosti financovania využitím existujúcich fondov; domnieva sa, že sociálny rozmer výdavkov EÚ, ktorý je nevyhnutným prvkom ich legitimity, by mal byť naďalej prierezovým kritériom pre všetky oblasti politiky;

([22]) Európska komisia, prognóza na zimu 2024, Winter 2024 Economic Forecast: A delayed rebound in growth amid faster easing of inflation', 2023.

13. zdôrazňuje, že rozpočet EÚ je predovšetkým investičným rozpočtom s pákovým efektom, ktorý dokáže po posilniť ciele Únie a tvorbu politiky, dopĺňať vnútroštátne politiky, a tak reagovať na potreby ľudí v EÚ; pripomína význam Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti pri zvyšovaní odolnosti Únie a zmierňovaní sociálno-ekonomických dôsledkov minulých a prebiehajúcich kríz; domnieva sa, že by sa malo vynaložiť všetko úsilie na zabezpečenie toho, aby sa tieto dva hlavné zdroje financovania EÚ vynakladali účinne a bez ďalšieho odkladu;

14. je pevne odhodlaný využiť rozpočet EÚ na hmatateľný a viditeľný prínos pre občanov, hospodárstvo na jednotnom trhu a na dosiahnutie cieľov zelenej dohody, a to podporou vytvárania kvalitných pracovných miest v špičkových priemyselných odvetviach, zabezpečením odolnosti trhu práce voči budúcim zmenám prostredníctvom rozvoja zručností a systémov na podporu talentov, bojom proti nezamestnanosti, zvyšovaním európskej konkurencieschopnosti a zvyšovaním obrannej pripravenosti Únie; domnieva sa, že technologická nezávislosť a udržateľný rast sú kľúčom k dosiahnutiu dlhodobých cieľov Únie v oblasti energetiky a klímy; opakuje svoju výzvu na zachovanie primeraného financovania na podporu malých a stredných podnikov (MSP) ako základu európskeho hospodárstva, startupov a mladých ľudí, poľnohospodárov, učiteľov a pracovníkov v doprave; zdôrazňuje, že je potrebné ďalej zlepšovať energetickú a dopravnú infraštruktúru, investovať do modernizácie služieb verejného zdravia a sociálnej starostlivosti, sociálnej a územnej súdržnosti a začleňovania a do podpory zraniteľných, vzdialených a vidieckych komunít vrátane inteligentných dedín; poukazuje na to, že rozpočet musí zabezpečiť zelenú transformáciu a zároveň podporovať kvalitné poľnohospodárstvo a zabezpečiť prístup ku kvalitnej zdravotnej starostlivosti a vzdelávaniu;

15. zdôrazňuje významný vplyv výskumu a inovácií na konkurencieschopnosť, dlhodobý rast a zamestnanosť v Európskej únii; pripomína dlhodobú iniciatívu, ktorej cieľom je zvýšiť intenzitu investícií EÚ do výskumu a vývoja na úroveň 3 % HDP; uznáva existujúci rozdiel medzi cieľom a skutočne poskytnutým financovaním; zdôrazňuje, že vedúce postavenie Európy v oblasti technológií je nevyhnutné na vykonávanie Zelenej dohody a zdravotnej únie, pretože vytvára vysokokvalifikované pracovné miesta v Únii v celom hodnotovom reťazci a posilňuje excelentnosť výskumu a inovácií v Únii; je hlboko znepokojený tým, že dostupné finančné prostriedky pokrývajú len zlomok všetkých predložených žiadostí, čo vedie k vysokému prečerpaniu programov a odchodu výskumných pracovníkov z Únie do konkurenčných regiónov;

16. zdôrazňuje, že s cieľom úspešne zvládnuť štrukturálne demografické výzvy, ako aj zmierniť únik mozgov v menej rozvinutých regiónoch a mestách EÚ treba poskytnúť udržateľné a dlhodobé riešenia; zdôrazňuje, že sú potrebné finančné zdroje na oživenie regiónov poznačených poklesom populácie prostredníctvom investícií do sociálnych a demografických politík, ktoré podporujú rodiny, ako aj na poskytnutie primeranej podpory starnúcemu obyvateľstvu v Európe, pokiaľ ide o prístup k zdravotnej starostlivosti, mobilite a verejným službám;

17. trvá na tom, že prostredníctvom programov Erasmus+ a Európskeho zboru solidarity by sa mali mobilizovať maximálne možné finančné prostriedky na podporu vzdelávania a podnikania a na zlepšenie zručností, formálneho neformálneho vzdelávania a informálneho učenia, ako aj a zamestnateľnosti mladých ľudí, ako aj na podporu sociálneho začlenenia; opakuje, že je potrebné zabezpečiť, aby oba programy zaručili rovnaké príležitosti, s osobitným dôrazom na ľudí zo znevýhodneného prostredia v celej EÚ a v pridružených krajinách; zastáva názor, že granty na mobilitu v rámci programu Erasmus+ sa musia ďalej podporovať, aby mohli pokrývať zvýšenie životných nákladov, a aby sa zabezpečila dostupnosť, rovnosť príležitostí a inkluzívna účasť, najmä zvýšením minimálneho grantu na účastníka na primeranú úroveň;

18. zdôrazňuje význam vykonávania Európskeho piliera sociálnych práv a vyzýva Komisiu, aby začala uvažovať o metodike sledovania sociálnych výdavkov v rozpočte EÚ v budúcom programovom období; zdôrazňuje kľúčovú úlohu rozpočtu EÚ pri prispievaní k iniciatívam, ktoré zlepšujú sociálny dialóg a posilňujú miestne a regionálne sociálne opatrenia a poskytujú prístup ku kľúčovým službám pre všetkých; opätovne zdôrazňuje potrebu európskej stratégie pre starších ľudí s osobitnými opatreniami na boj proti marginalizácii, osamelosti a izolácii; ďalej pripomína potrebu úplného vykonávania stratégie pre práva osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030 s cieľom zlepšiť ich životné podmienky v Únii; zdôrazňuje prípad európskych dopravcov, ktorí čelia rôznym výzvam v každom členskom štáte, od rastúcich nákladov až po nedostatok kapacít a potrebu flexibility a lepších pracovných podmienok; zdôrazňuje potrebu posilniť existujúce pravidlá na ich ochranu a prideliť dodatočné zdroje na monitorovanie ich pracovných podmienok vo všetkých členských štátoch; v tejto súvislosti zdôrazňuje výhody rozvoja IT nástrojov na úrovni EÚ, ktoré pomáhajú zlepšiť zavádzanie byrokratických požiadaviek a štandardizáciu certifikátov;

19. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby vyčlenili primerané zdroje na účinné vykonávanie pravidiel EÚ týkajúcich sa koordinácie sociálneho zabezpečenia s cieľom uľahčiť mobilitu pracovnej sily a prenášanie nárokov na sociálne zabezpečenie; žiada, aby sa finančné prostriedky EÚ využívali na rozvoj systému elektronickej výmeny informácií o sociálnom zabezpečení a na podporu ďalšej digitalizácie systémov sociálneho zabezpečenia v záujme spravodlivej mobility pracovnej sily;

20. uznáva, že technológie a umelá inteligencia (AI) rýchlo menia prostredie v oblasti zamestnanosti; zdôrazňuje hospodársky potenciál, ktorým môžu dôveryhodné technológie umelej inteligencie zamerané na človeka prispieť k hospodárskemu rastu a konkurencieschopnosti Európy a zlepšiť život občanov v mnohých oblastiach, ako je zdravotníctvo, poľnohospodárstvo, energetika, doprava a bezpečnosť; žiada, aby sa to premietlo do programov a politík EÚ prostredníctvom pridelenia primeraných finančných prostriedkov; zdôrazňuje, že je potrebné zlepšiť základné digitálne zručnosti občanov, aby zodpovedali potrebám spoločností a aby boli občania vybavení proti dezinformáciám; podporuje opatrenia EÚ, ktoré koordinovaným spôsobom dopĺňajú vnútroštátne stratégie zamestnanosti zamerané na rekonverziu pracovných miest a mobilitu na úrovni EÚ, pričom využívajú potenciál týchto zmien pre prosperujúcu a prispôsobeniaschopnú pracovnú silu, a to aj cez podporu rekvalifikácie a mobility pracovných miest, čím sa zabezpečí hladký prechod do nových a vznikajúcich odvetví pracovných miest;

21. je znepokojený rastúcim počtom extrémnych poveternostných javov, ako sú vážne požiare, povodne a iné prírodné katastrofy spojené so zhoršujúcou sa zmenou klímy v celej Európe; zdôrazňuje preto potrebu zabezpečiť dostatočné financovanie mechanizmu EÚ v oblasti civilnej ochrany a vyzýva na lepšiu konsolidáciu kapacít EÚ v oblasti reakcie na núdzové situácie posilnením spoločných lekárskych a núdzových zásahových tímov; vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, že zdroje bude možné rýchlo sprístupniť aj cez FSEÚ a EAR;

22. zdôrazňuje, že je dôležité vyčleniť primerané finančné prostriedky na činnosti stanovené v nariadení EU4Health; uznáva, že cena liekov a zdravotníckych technológií má veľký vplyv na schopnosť pacientov získať k nim prístup; zdôrazňuje, že nedostupné náklady na lieky predstavujú skutočnú prekážku liečby, a vyzýva na vykonávanie osobitných opatrení s cieľom riešiť tieto výzvy; v tejto súvislosti vyzýva na lepšiu koordináciu na úrovni EÚ a spoločné obstarávanie liekov s cieľom znížiť náklady; zdôrazňuje význam riešenia problematiky detských chorôb s osobitným dôrazom na zriedkavé choroby; zdôrazňuje v tejto súvislosti najmä význam plánu na boj proti rakovine; vyzýva na ambiciózny rozpočet klastra Zdravie v rámci programu Horizont Európa, aby sa zabezpečilo, že EÚ bude môcť účinne reagovať na budúce krízy v oblasti zdravia, pomáhať posilňovať systémy zdravotníctva a zlepšovať fyzické a duševné zdravie ľudí tým, že sa zdravotná starostlivosť stane dostupnejšou a cenovo prijateľnejšou; uznáva, že kardiovaskulárne ochorenia (KVO) sú naďalej hlavnou príčinou úmrtí v EÚ; domnieva sa, že riešenie KVO investovaním do opatrení zameraných na personalizovanú medicínu a elektronické zdravotníctvo je kľúčové, pretože sa tým zlepší úroveň prevencie a liečby a všetkým občanom sa umožní rovnaký prístup k zdravotnej starostlivosti; zdôrazňuje potrebu predchádzať nedostatku liekov, ktorému v posledných rokoch čelia niektoré členské štáty; uznáva, že je potrebné znížiť nerovnosti v oblasti zdravia, aby sa zabezpečilo spravodlivé zdravie pre všetky ženy vrátane prístupu k sexuálnemu a reprodukčnému zdraviu, a pripomína, že je nevyhnutné, aby zdravie žien zostalo politickou a výskumnou prioritou;

23. pripomína, že je potrebné riešiť nedostatok zručností, problém úniku mozgov a koreláciu medzi potrebami trhu a zručnosťami, a to nielen z hľadiska situácie v rôznych regiónoch EÚ; domnieva sa, že na to, aby pracovná sila EÚ zostala v budúcnosti konkurencieschopná, je potrebné vymedziť kľúčové oblasti odbornej prípravy a rekvalifikácie, najmä na podporu zelených a digitálnych zručností; zdôrazňuje, že sú potrebné ďalšie investície na modernizáciu vzdelávacích systémov Únie, vytvorenie systémov na podporu talentov a stimulovanie mladých podnikateľov; žiada, aby sa urýchlilo vykonávanie Európskeho roka zručností a európskeho vzdelávacieho priestoru; vyzýva Komisiu, aby urýchlene zaviedla riešenia identifikované ako kľúčové počas Európskeho roka zručností, pričom zdôrazňuje potrebu lepšej spolupráce s podnikmi vrátane mládežníckeho testu EÚ a zákazu neplatených stáží; podľa odporúčaní prijatých na Konferencii o budúcnosti Európy pripomína význam vytvorenia európskeho plánu vzdelávania s finančnými zdrojmi na podporu kvalitného vzdelávania a odbornej prípravy učiteľov a na zníženie miery predčasného ukončenia školskej dochádzky;

24. zdôrazňuje pridanú hodnotu programov financovania v oblasti demokracie a práv a hodnôt a pripomína významnú úlohu rozpočtu EÚ pri presadzovaní európskych hodnôt stanovených v článku 2 ZEÚ, kultúry a práv občanov a budovaní odolných spoločností, ako aj pri podpore kľúčových zásad demokracie, právneho štátu, solidarity, inkluzívnosti, spravodlivosti, nediskriminácie a rovnosti vrátane rodovej rovnosti; želá si posilnenie príslušných rozpočtových riadkov a orgánov s cieľom riešiť polarizáciu, nárast politického extrémizmu a nízku dôveru v inštitúcie, podporovať participatívnu demokraciu, presadzovať základné práva a predchádzať úpadku demokracie, narušaniu právneho štátu, zmenšovaniu priestoru pre organizácie občianskej spoločnosti pôsobiace v tejto oblasti na miestnej a vnútroštátnej úrovni a na úrovni Únie a zneužívaniu euroskepticizmu; vyzýva na zabezpečenie dostatočných finančných prostriedkov EÚ pre program Občania, rovnosť, práva a hodnoty (CERV) a zdôrazňuje cennú prácu vykonanú v rámci oblasti Hodnoty Únie, ktorá poskytuje priame financovanie organizáciám občianskej spoločnosti, ako aj v rámci oblastí Daphne a Rovnosť a práva; opakuje, že by sa mali vyčleniť potrebné zdroje na boj proti rodovo motivovanému násiliu a na podporu práv na bezpečné služby v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia a prístupu k týmto službám, pre organizácie pre práva žien, ako aj pre iniciatívy a orgány EÚ zamerané na boj proti diskriminácii žien; vyzýva Komisiu, aby uľahčila prístup k programu CERV a tiež zaručila flexibilitu v procese opätovného prideľovania grantov miestnym organizáciám a organizáciám na miestnej úrovni zo strany príslušných subjektov v členských štátoch s cieľom zabezpečiť, aby sa finančné prostriedky dostali k tým, ktorí pracujú najbližšie k občanom;

25. vyzýva Komisiu, aby zvýšila podporu Únie s cieľom chrániť občanov, menšiny a náboženské komunity a verejné priestory pred teroristickými hrozbami a bojovať proti radikalizácii a teroristickému obsahu na internete, ako aj proti prudkému nárastu nenávistných prejavov, antisemitizmu, nenávisti voči moslimom a rasizmu v celej Európe a na celom svete;

26. zdôrazňuje čoraz väčšie hrozby a nebezpečenstvo, ktoré pre Európsku úniu predstavujú organizované a cielené dezinformačné kampane zahraničných zainteresovaných strán; žiada finančné prostriedky pre program Horizont Európa a činnosti, ktoré riadi Komisia a ESVČ, na boj proti šíreniu dezinformácií vo veľkom rozsahu a na vytvorenie účinnejších protiopatrení; vyzýva Úniu a členské štáty, aby využívali finančné prostriedky EÚ na činnosti zamerané na zvyšovanie mediálnej gramotnosti občanov; vyzýva na zvýšenie finančných prostriedkov na boj proti nenávistným prejavom a teroristickému obsahu na internete; zdôrazňuje, že je potrebné posilniť slobodu novinárov a pluralitu médií prostredníctvom primeraných zdrojov v súlade s príslušnými právnymi predpismi a podporovať novinárov vrátane investigatívnych novinárov, obhajcov ľudských práv a členov občianskej spoločnosti, ktorí čelia odvetným opatreniam, ako sú strategické žaloby proti verejnej účasti; vyzýva na primeranú podporu kultúrneho odvetvia vrátane podpory cezhraničného šírenia európskych filmov, hudby a videohier; vyzýva preto na zvýšenie financovania programu Kreatívna Európa;

Rozpočet, ktorý plní strategické priority

27. zdôrazňuje význam znižovania strategickej závislosti Únie v kľúčových odvetviach; víta nové nariadenie o platforme STEP, ale poukazuje na potrebu štrukturálnej odpovede na investičné potreby strategických priemyselných odvetví s cieľom uľahčiť identifikáciu, vývoj a rozšírenie prelomových technológií; vyjadruje poľutovanie nad tým, že súčasná úroveň financovania programu Horizont Európa je v tejto súvislosti nedostatočná, a vyzýva na zvýšenie financovania programu Horizont Európa a ďalších kľúčových programov Únie v tejto oblasti, ako je Program InvestEU, na dosiahnutie cieľa otvorenej strategickej autonómie; domnieva sa, že závislosť EÚ od dodávok zdrojov vyvoláva čoraz väčšie obavy; vyzýva na ďalšie investície EÚ do budovania jej otvorenej strategickej autonómie zabezpečením urýchlenia energie z obnoviteľných zdrojov, rýchlejších povoľovacích postupov, dekarbonizácie budov, prístupu ku kritickým surovinám a rozvojom odolných hodnotových reťazcov pre priemyselné ekosystémy EÚ, najmä v kľúčových oblastiach, ako je zdravie a obrana; požaduje primerané finančné prostriedky na zabezpečenie nepretržitého rozvoja súčasných hlavných európskych programov vo vesmírnom sektore, medzi ktoré patria programy Copernicus, Galileo/EGNOS, európska iniciatíva v oblasti satelitnej komunikácie (GOVSATCOM) a získavanie informácií o situácii vo vesmíre (SSA);

28. zastáva názor, že digitálna transformácia ponúka množstvo príležitostí na zlepšenie digitálnej infraštruktúry a pripojiteľnosti a na rozvoj digitálnych zručností; v tejto súvislosti poukazuje na význam programu Digitálna Európa a Nástroja na prepájanie Európy (NPE – Digitalizácia), ako aj akčného plánu digitálneho vzdelávania; opakuje, že je potrebný vzdelávací program v oblasti umelej inteligencie, kódovania a robotiky, ktorý bude určený pre učiteľov a študentov a financovaný z príslušných programov; zdôrazňuje, že rozpočet EÚ musí primerane podporovať etické a nediskriminačné využívanie umelej inteligencie, najmä v odvetviach vzdelávania a kultúry; pripomína, že je potrebné, aby programy financované EÚ ďalej investovali do zlepšovania digitálnej gramotnosti v spoločnosti a do odstraňovania digitálnej priepasti vrátane digitálnych rozdielov medzi ženami a mužmi v oblasti vzdelávania a celoživotného vzdelávania;

29. zdôrazňuje ústrednú úlohu rozpočtu EÚ pri plnení Európskej zelenej dohody a riešení zmeny klímy znižovaním emisií, zvýšením využívania energie z obnoviteľných zdrojov, budovaním obehového hospodárstva, ochranou ekosystémov a zvrátením alarmujúceho trendu straty biodiverzity pri súčasnom zabezpečení konkurencieschopnosti a vytváraní ekologických pracovných miest, ako aj rastu v rámci EÚ; zdôrazňuje ústrednú úlohu, ktorú program LIFE zohráva pri plnení Európskej zelenej dohody a dosahovaní cieľa Únie v oblasti klimatickej neutrality v súlade s európskym právnym predpisom v oblasti klímy a Parížskou dohodou; je hlboko znepokojený vážnymi dôsledkami zmeny klímy, a to aj v podobe nedostatku vody;

30. zdôrazňuje, že obavy týkajúce sa bezpečnosti dodávok energie a vysokých cien energie spôsobujú, že energetická chudoba sa stáva zásadným problémom, ktorý predstavuje výzvy pre európsky priemysel, najmä pre MSP; v tejto súvislosti zdôrazňuje potrebu zvýšiť investície EÚ do prebiehajúceho prechodu EÚ na klimatickú neutralitu, a to aj do energetickej efektívnosti, výskumu a inovácií v oblasti udržateľných nízkouhlíkových a bezuhlíkových technológií, a najmä v oblastiach s pozitívnym vplyvom na znižovanie životných nákladov domácností, ako je zlepšenie energetickej efektívnosti budov a využívanie obnoviteľných zdrojov energie; berie na vedomie obrovské investičné potreby v oblasti dekarbonizácie dopravy a pokračujúce zvyšovanie cien stavebných materiálov a surovín; uznáva strategickú hodnotu rozšírenia siete TEN-T smerom k východnému susedstvu a väčšiu prepojenosť so strategickými partnermi EÚ; poukazuje na význam programu NPE – Doprava a na jeho pozitívnu úlohu pri dosahovaní cieľov Zelenej dohody a prechode na čistú energiu;

31. zdôrazňuje, že rozpočet na rok 2025 musí byť v súlade s politickými cieľmi a medzinárodnými záväzkami Únie; zdôrazňuje, že treba neustále pracovať na dosiahnutí cieľov v oblasti uplatňovania hľadiska klímy a biodiverzity, pokiaľ ide o rozpočtové výdavky Únie stanovené v MID, a to v rámci širšieho cieľa dosiahnuť klimatickú neutralitu Únie najneskôr do roku 2050; pripomína ustanovenie MID týkajúce sa určenia príslušných opatrení, ktoré sa majú prijať v prípade, keď pravidelné hodnotenie preukáže nedostatočný pokrok pri dosahovaní príslušných cieľov; je znepokojený hodnotením Komisie, že cieľ 10 % výdavkov súvisiacich s biodiverzitou v rokoch 2026 a 2027 sa s najväčšou pravdepodobnosťou nedosiahne, a tým, že neexistuje jasná cesta na dosiahnutie dohodnutých cieľov; vyzýva Komisiu, aby monitorovala vykonávanie zásady „nespôsobovať významnú škodu“ a aby v prípade potreby prijala nevyhnutné nápravné opatrenia;

32. zdôrazňuje význam Európskej mestskej iniciatívy a jej primeraného financovania na splnenie všetkých jej cieľov; požaduje priamejšie financovanie miestnych orgánov s cieľom posilniť ich budovanie kapacít, technickú podporu a výmenu najlepších postupov; vyzýva na posilnenie zdrojov pre príslušné agentúry, ktoré musia zodpovedať pracovnej záťaži vyplývajúcej z agendy EÚ v oblasti Zelenej dohody, najmä balíka „Fit for 55“;

33. zdôrazňuje zásadný prínos poľnohospodárov a rybárov pre spoločnosť, a preto poukazuje na ústredný význam spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) a spoločnej rybárskej politiky pre potravinovú bezpečnosť a väčšiu autonómiu EÚ pri výrobe kvalitných potravín; zdôrazňuje úlohu SPP pri zabezpečovaní udržateľného a dôstojného príjmu pre poľnohospodárov EÚ, najmä drobných a mladých poľnohospodárov; požaduje konkrétne opatrenia na riešenie základných príčin nespokojnosti poľnohospodárov v celej EÚ, a najmä požaduje okamžité zdroje a opatrenia s cieľom pomôcť poľnohospodárom vyrovnať sa s vplyvom inflácie, nákladov na pohonné hmoty, nových výrobných noriem a zmien na svetovom trhu s potravinami; zdôrazňuje, že je potrebné pomôcť novým a mladým poľnohospodárom, a tým zabezpečiť generačnú výmenu a zároveň riešiť nedostatok pracovných síl a zručností v agropotravinárskom odvetví; poukazuje na to, že európski poľnohospodári čelia mnohým výzvam, najmä nadmernej byrokracii a administratívnej záťaži, čoraz väčšiemu prekrývaniu právnych predpisov, nedostatku, ako aj náročným pracovným podmienkam; zdôrazňuje, že je potrebné lepšie riešiť vplyv čoraz častejších a intenzívnejších povodní, sucha a prírodných požiarov na jednotlivé odvetvia prostredníctvom osobitných podporných opatrení; požaduje primerané príjmy pre všetkých v poľnohospodárskych odvetviach; zdôrazňuje potrebu primeranej podpory výskumu a inovácií a dodržiavania pracovných noriem, ako aj primeraných investícií s cieľom ponúknuť alternatívne zdroje príjmov a uľahčiť prechod na udržateľnejší a cenovo dostupnejší potravinový systém, najmä prostredníctvom inovácií a zachovania príjmov poľnohospodárov pri súčasnom zabránení situácii, keď európski poľnohospodári čelia nekalej hospodárskej súťaži zo strany dovozu, ktorý nespĺňa naše normy; očakáva, že strategický dialóg o budúcnosti poľnohospodárstva sa bude zaoberať všetkými relevantnými otázkami vrátane aspektov prevencie;

34. opakuje, že všetky programy, politiky a činnosti EÚ by sa mali vykonávať spôsobom, ktorý podporuje rodovú rovnosť pri dosahovaní ich cieľov; v tejto súvislosti víta prácu Komisie v oblasti rodového rozpočtovania a zdôrazňuje, že je potrebné ďalej rozvíjať jej metodiku na sledovanie rodovej rovnosti s cieľom merať vplyv výdavkov Únie na rodovú rovnosť, ako sa stanovuje v medziinštitucionálnej dohode; vyzýva Komisiu, aby preukázala výsledky tejto metodiky s ohľadom na rozpočet na rok 2025 spolu so systematickým zberom, podávaním správ a hodnotením údajov rozčlenených podľa pohlavia;

Rozpočet vhodný pre budúcnosť v meniacom sa svete

35. opakuje, že je potrebné vykonávať migračnú a azylovú politiku, ktorá sa zakladá na solidarite, spoločnej zodpovednosti a dodržiavaní ľudských práv v súlade s hodnotami a medzinárodnými záväzkami Únie; zdôrazňuje, že účinné, humánne a spravodlivé riadenie a ochrana vonkajších hraníc Únie majú zásadný význam pre zaistenie bezpečnosti Únie a zaručenie bezproblémového a efektívneho vykonávania migračnej a azylovej politiky Únie, najmä s cieľom pripraviť začatie uplatňovania nového paktu o migrácii a azyle, a to aj pokiaľ ide o účinné, bezpečné a dôstojné postupy prijímania, integrácie, návratu a readmisie; zdôrazňuje kľúčovú úlohu, ktorú v tejto súvislosti zohráva Fond pre azyl, migráciu a integráciu (AMF) a Nástroj na riadenie hraníc a víza (BMVI); pripomína, že je potrebné zachovať voľný pohyb osôb v rámci Únie; pripomína, že Rumunsko a Bulharsko sa pripoja k európskemu schengenskému priestoru bez vnútorných hraníc v marci 2024, a opätovne zdôrazňuje, že je dôležité urýchlene dokončiť a vykonať úplné pristúpenie vrátane pozemných a vlakových spojení; bude sa usilovať o maximalizáciu dostupných zdrojov v rozpočte na rok 2025 na tieto účely; domnieva sa, že EÚ musí úzko spolupracovať so svojimi susedmi a tretími krajinami, ktoré sú krajinami pôvodu a tranzitu, s cieľom podporiť stabilný, udržateľný a inkluzívny rozvoj a riešiť základné príčiny migrácie, a predchádzať tak neregulárnej migrácii a chrániť zraniteľné osoby pred sieťami prevádzačov a obchodníkov s ľuďmi, ako aj pred smrťou na mori; zdôrazňuje najmä zvyšujúcu sa zodpovednosť agentúr zodpovedných za hraničný dozor a riadenie hraníc, podporu členských štátov pri plnení ich úloh v rámci spoločného európskeho azylového systému a dodržiavanie základných práv; zdôrazňuje potrebu primeraného financovania, personálneho obsadenia a odbornej prípravy zamestnancov pre všetky agentúry pôsobiace v oblasti bezpečnosti, spravodlivosti, presadzovania práva, azylu a migrácie, ako aj riadenia hraníc, aby mohli plniť svoj mandát; žiada, aby sa osobitný dôraz kládol na presné vykonávanie a správu rozsiahlych informačných systémov EÚ, ktoré prispievajú k bezpečnostnému prostrediu Únie;

36. zdôrazňuje, že bezpečnostné prostredie v okolí EÚ je naďalej veľmi nestabilné; naďalej kladie veľký dôraz na európske bezpečnostné a obranné spôsobilosti, aby bolo možné lepšie reagovať na bezprecedentné geopolitické výzvy; domnieva sa, že rozpočet EÚ má zásadný význam v kontexte spoločnej obrannej stratégie EÚ a posilnenej koordinácie bezpečnosti a obrany medzi členskými štátmi; chce posilniť svoje najúspešnejšie a najrelevantnejšie programy, ako je Európsky obranný fond a súvisiace agentúry, a to s cieľom posilniť európsku suverenitu; chce poukázať na synergie a efektívnosť investícií v oblasti obrany na úrovni EÚ, najmä v oblasti vojenskej mobility, ochrany a interoperability infraštruktúry; zdôrazňuje, že je potrebné riešiť otázky, ako sú dezinformácie, ktoré predstavujú rastúcu politickú a bezpečnostnú výzvu, najmä v nadväznosti na ruskú vojnu na Ukrajine, počítačová kriminalita či organizovaná trestná činnosť s cezhraničným rozmerom;

37. opätovne odsudzuje vojnu Ruska proti Ukrajine a zdôrazňuje, že s touto vojnou sa vojna vrátila do susedstva Európskej únie a ovplyvňuje dodávateľské reťazce, obchod a hospodárske vzťahy; opakuje, že plne podporuje Ukrajinu v boji za slobodu a demokraciu; vyjadruje poľutovanie nad strašným vplyvom na životy a nad utrpením ukrajinského ľudu, ako aj nad značnými hospodárskymi a sociálnymi dôsledkami pre obyvateľov Európy, ktoré boli spôsobené nevyprovokovanou a neodôvodnenou ruskou útočnou vojnou; domnieva sa, že rozpočet na rok 2025 by mal prispieť k zmierneniu vplyvu krízy životných nákladov a inflácie; pripomína, že niektoré členské štáty, najmä tie v prvej línii, a zraniteľné odvetvia hospodárstva sú naďalej obzvlášť vystavené dôsledkom ruskej útočnej vojny proti Ukrajine a zaslúžia si podporu v oblastiach, ako je poľnohospodárstvo alebo infraštruktúra, ale aj vojenská mobilita v duchu solidarity EÚ;

38. je naďalej odhodlaný pomáhať Ukrajine a podporovať ju prostredníctvom navrhnutého Nástroja pre Ukrajinu, ktorý bude poskytovať podporu vo forme grantov a pôžičiek na opravu, obnovu a rekonštrukciu Ukrajiny, makrofinančnú pomoc, inštitucionálnu, sociálnu, hospodársku a environmentálnu vzostupnú konvergenciu a verejné investície, ako aj na účely jej k pristúpenia k EÚ; zdôrazňuje naliehavosť a príležitosť skombinovať podporu pre Ukrajinu a úsilie o obnovu s konštruktívnym predvstupovým procesom, ktorý by podporoval reformy a postupný posun smerom k *acquis* EÚ; pripomína, že humanitárna pomoc pre Ukrajinu nebude z tohto nástroja pokrytá, a preto zdôrazňuje, že dostatočné zdroje na humanitárnu pomoc bude potrebné v tejto súvislosti poskytnúť aj v rozpočte na rok 2025;

39. domnieva sa, že podpora pre krajiny západného Balkánu je naďalej dôležitá vzhľadom na rozšírenie EÚ, a víta Nový plán rastu pre západný Balkán Komisie ako dobrý krok k ďalšej podpore krajín západného Balkánu v hospodárskej konvergencii s jednotným trhom EÚ; zdôrazňuje význam trvalej podpory pre kandidátske krajiny pri vykonávaní potrebných reforiem súvisiacich s pristúpením, najmä pokiaľ ide o právny štát, boj proti korupcii a demokraciu, a zvyšovaní ich odolnosti a predchádzaní hybridným hrozbám a boji proti nim;

40. víta rozhodnutie udeliť Ukrajine a Moldavskej republike štatút kandidátskej krajiny a trvá na tom, že je potrebné vyčleniť potrebné finančné prostriedky na podporu ich prístupového procesu; zdôrazňuje, že prostriedky vyčlenené na nástroj predvstupovej pomoci (IPA III) a príslušné rozpočtové riadky v rámci NDICI – Globálna Európa v roku 2025 by mali urýchliť spoluprácu s Moldavskom, ako aj s Gruzínskom v súlade s dohodou o revízii VFR;

41. zdôrazňuje, že Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce (NDICI) – Globálna Európa je mimoriadne dôležitým nástrojom pre postavenie Únie ako vedúcej globálnej mocnosti a na plnenie jej úlohy mierovej stabilizačnej sily na celom svete, a posilňuje tak geopolitické záujmy Únie vo svete; upozorňuje na to, že jeho finančná rezerva bola vyčerpaná a mala by sa urýchlene navýšiť;

42. okrem toho zdôrazňuje význam programu NDICI pre podporu globálnych výziev, presadzovanie ľudských práv, slobôd a demokracie, ako aj pre budovanie kapacít organizácií občianskej spoločnosti a pre plnenie medzinárodných záväzkov Únie v oblasti klímy a biodiverzity v rámci komplexného systému monitorovania a kontroly;

43. vyjadruje poľutovanie nad tým, že Komisia účinnejšie nepodmienila platby tretím krajinám ako prostriedok na presadzovanie geopolitických záujmov Únie, najmä v súvislosti s migračnou politikou Únie, obrannými záujmami a ľudskými právami; vyzýva Komisiu, aby stanovila osobitné podmienky a čiastkové ciele pre svoje platby tretím krajinám v súlade s osobitnými politickými záujmami Únie a aby bez zbytočného odkladu pozastavila príslušnú časť platieb, ak tretia krajina stanovené podmienky nesplní; očakáva, že všetci príslušní dezignovaní komisári sa pri svojich vypočutiach zaviažu k takémuto prísnejšiemu podmieňovaniu rozpočtovej podpory EÚ pre tretie krajiny na základe záujmov;

44. zdôrazňuje, že je dôležité posilniť rozpočtové riadky pre južné a východné susedstvo s cieľom podporiť politické, hospodárske a sociálne reformy v regiónoch, poskytovať pomoc utečencom, najmä zabezpečením nepretržitého, posilneného a predvídateľného financovania pre príslušných aktérov a agentúry, ktoré bude zodpovedať úrovni potrieb, s cieľom dostať pomoc k ľudom na mieste prostredníctvom mechanizmu obozretného rozdeľovania v plnom súlade s pravidlami EÚ, aby sa zabránilo nezákonnému využívaniu európskych finančných prostriedkov;

45. pripomína, že humanitárna pomoc EÚ pre civilné obyvateľstvo, ktoré sa ocitlo v krajnej núdzi, je nevyhnutná a prispieva k budovaniu stability a mieru v postihnutých regiónoch, a že sa musí zaručiť poskytovanie naliehavo potrebných základných služieb a humanitárnej pomoci v súlade s medzinárodnými rozhodnutiami, ktoré budú sprevádzať postupy preverovania a monitorovania, a nesmie sa mu brániť; očakáva, že finančné potreby humanitárnej pomoci sa ďalej zvýšia v dôsledku vojen, rastúcej geopolitickej nestability, pretrvávajúcej extrémnej chudoby a častejších prírodných katastrof; na základe týchto predpokladov sa domnieva, že EÚ bude musieť výrazne posilniť humanitárnu pomoc, aby reagovala na zvýšené potreby na mieste, najmä pomoc ľuďom v núdzi v regióne Blízkeho východu;

46. opakuje, že jednoznačne odsudzuje brutálne teroristické útoky, ktoré 7. októbra 2023 spáchal Hamas proti Izraelu a jeho ľudu, a vyjadruje najhlbší zármutok nad nevinnými obeťami na oboch stranách; zdôrazňuje, že z rozpočtu Únie sa musí naďalej poskytovať podpora s cieľom budovať mier a stabilitu v regióne, bojovať proti nenávisti, politickému extrémizmu a fundamentalizmu a presadzovať ľudské práva;

47. pripomína svoje uznesenie prijaté 18. januára 2024, v ktorom uznáva úlohu Agentúry OSN pre pomoc a prácu v prospech palestínskych utečencov na Blízkom východe (UNRWA), ktorá v súčasnosti poskytuje útočisko pre viac ako milión vnútorne vysídlených osôb a je najväčšou platformou na poskytovanie humanitárnej pomoci obyvateľstvu Pásma Gazy, kde všetci obyvatelia čelia zhoršujúcim sa humanitárnym podmienkam vrátane nedostatku prístrešia, čistej vody, potravín a lekárskej pomoci; preto opätovne zdôrazňuje význam pokračujúceho a predvídateľného financovania zo strany EÚ; víta skutočnosť, že OSN bezodkladne začala vyšetrovanie po závažných obvineniach týkajúcich sa jednotlivcov, ktorí patrili k zamestnancom UNRWA a boli údajne zapojení do teroristických útokov proti Izraelu 7. októbra 2023, a to, že agentúra poskytla informácie a okamžite prijala opatrenia, najmä s cieľom okamžite ukončiť existujúce zmluvy; berie na vedomie výzvu Komisie, aby sa vykonal externý audit, ktorým sa preskúmajú piliere kontrolných systémov OSN, s ktorým agentúra UNRWA súhlasila; podporuje systémy kontroly a monitorovania zavedené Komisiou a pripomína, že príjemcovia musia pri využívaní finančných prostriedkov EÚ dodržiavať pravidlá a záruky EÚ a medzinárodné právo; v tejto súvislosti víta skutočnosť, že Komisia v rámci preskúmania pomoci EÚ Palestíne dospela k záveru, že kontroly a existujúce a účinné záruky, ktoré boli zavedené, fungujú dobre a že sa doteraz nenašli žiadne dôkazy o tom, že peniaze boli odklonené na nezamýšľané účely, ako aj posúdenie rizika a súvisiace dodatočné opatrenia;

Posilnenie vykonávania programov

48. pripomína plnú podporu Európskeho parlamentu pre politiku súdržnosti pri plnení politických priorít EÚ a posilňovaní hospodárstva EÚ tým, že prispieva k spravodlivému, inkluzívnemu a udržateľnému rastu a rozvoju, podporuje hospodársku a sociálnu konvergenciu medzi členskými štátmi a ich regiónmi a zelenú a digitálnu transformáciu a posilňuje inovácie a zamestnanosť; opakuje svoje presvedčenie, že ciele politiky súdržnosti možno dosiahnuť len vtedy, ak sa budú priamo a naliehavo riešiť oneskorenia vo vykonávaní programov; domnieva sa, že takýto prístup k urýchleniu čerpania a vykonávaniu by bol tiež najúčinnejším spôsobom, ako zviditeľniť a zhmotniť pridanú hodnotu výdavkov EÚ pre ľudí v EÚ; pripomína, že je potrebné zvýšiť technickú pomoc s cieľom ďalej podporiť kapacity čerpania členských štátov;

49. zdôrazňuje, že finančné prostriedky z rozpočtu EÚ sa musia dostať k občanom EÚ a MSP; pripomína, že zjednodušenie administratívnych postupov, používateľsky ústretové webové sídla a portály, zníženie byrokracie a vytvorenie jednotných kontaktných miest sú nevyhnutné na to, aby boli programy EÚ prístupnejšie pre miestne a regionálne orgány, organizácie občianskej spoločnosti, mladých podnikateľov a MSP;

50. naliehavo vyzýva členské štáty a Komisiu, aby urýchlili vykonávanie operačných programov v rámci fondov zdieľaného riadenia a zabezpečili rýchle plnenie rozpočtu, najmä pri kohéznych fondoch; konštatuje, že podiel finančných prostriedkov v rámci programov na roky 2014 – 2020, ktoré zostali nevyužité, by sa mal prerozdeliť medzi členské štáty s cieľom ďalej znižovať regionálne rozdiely; vyzýva na urýchlené vykonávanie plánov obnovy a odolnosti vrátane hodnotenia zo strany Komisie, pokiaľ ide o proces vykonávania, prekážky a výsledky; vyjadruje znepokojenie nad tým, že nedostatočné plnenie, pokiaľ nebude urýchlene riešené, bude mať za následok platobnú krízu, t. j. nesúlad platobných potrieb a dostupného priestoru v rámci stropu platieb VFR v rokoch 2026 a 2027;

51. domnieva sa, že náležitá starostlivosť, zodpovednosť a dodržiavanie hodnôt Únie by sa mali vzťahovať na všetkých príjemcov finančných prostriedkov EÚ a implementujúcich partnerov s cieľom chrániť finančné záujmy EÚ a zabrániť nenáležitému zasahovaniu, a opätovne zdôrazňuje význam účinnej a dôkladnej práce monitorovacích a kontrolných orgánov, ktoré odhaľujú, vyšetrujú, stíhajú a postupujú súdu trestné činy proti finančným záujmom EÚ, keďže peniaze vynaložené na boj proti korupcii prinášajú obrovský čistý návrat do EÚ; domnieva sa preto, že tieto orgány by mali mať primerané zdroje a dostatočný počet zamestnancov, aby mohli svoje úlohy vykonávať čo najúčinnejšie; v podobnom duchu zdôrazňuje, že na zabezpečenie toho, aby finančný sektor fungoval v prospech občanov a spotrebiteľov, je potrebný primeraný dohľad EÚ; aby bol finančný sektor zdravý, inkluzívny a odolný požaduje, aby sa zdroje pre európske úrady pre finančný dohľad a agentúry poverené úlohami dohľadu alebo vypracovaním technických regulačných noriem v tejto oblasti v plnej miere upravili tak, aby zohľadňovali všetky nové regulačné úlohy, ktoré si splnenie týchto politických cieľov vyžaduje;

52. požaduje ďalšie úsilie všetkých zapojených aktérov s cieľom podporiť realizáciu projektov a čerpanie oprávnených finančných prostriedkov, a tým znížiť abnormálne neuhradené záväzky (RAL); domnieva sa, že roky 2024 a 2025 by sa mali využiť na identifikáciu a nápravu akýchkoľvek prekážok, ktoré bránia účinnejšiemu vykonávaniu; požaduje primerané rozpočtové zdroje na urýchlenie vykonávania programov prostredníctvom ďalšieho budovania kapacít a technickej pomoci pre členské štáty, najmä tie, ktoré majú väčšie ťažkosti s čerpaním prostriedkov, a to aj v prípade finančných prostriedkov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ako aj opatrenia na urýchlenie spravodlivých, súťažných a efektívnych postupov obstarávania a zadávania zákazky s cieľom podporiť implementačné úsilie;

53. zdôrazňuje význam účinnej komunikácie a viditeľnosti politík a programov EÚ pri zvyšovaní povedomia o pridanej hodnote, ktorú EÚ prináša občanom, podnikom a partnerom; v tejto súvislosti vyzýva na zabezpečenie primeraných prostriedkov;

54. pripomína, že riadne vykonávanie dobre navrhnutých programov je možné len s podporou špecializovanej administratívy; zdôrazňuje zásadnú prácu, ktorú vykonávajú orgány a decentralizované agentúry, a domnieva sa, že musia mať zodpovedajúci počet zamestnancov a primerané zdroje, aby mohli plniť svoje úlohy; zdôrazňuje, že ich úlohy sa vyvíjajú v súlade s politickými prioritami, ako je zelená a digitálna transformácia, a zdôrazňuje, že nové zodpovednosti, ako aj rozšírenie ich mandátov musia primerane sprevádzať nové zdroje;

°
° °

55. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade, Komisii a Európskemu dvoru audítorov.